

శ్రీః  
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః  
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః  
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ దశమః సర్గః ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

## ॥ దశమః సర్గః ॥

కైకేయ్యాః సద్మని సమాగతస్య దశరథస్య తాం కోపభవనగతామవలోక్య  
దుఃఖం తేన తస్యై సాంత్యనాప్రదానం చ

విదర్శితా యదా దేవీ కుబ్జయా పాపయా భృశం |  
తదా శేతే స్మ సా భూమౌ దిగ్ధవిద్ధేవ కిన్నరీ || 2.10.1 ||

నిశ్చిత్త్య మనసా కృత్యం సా సమ్యగితి భామినీ |  
మంథరాయై శనైః సర్వమాచచక్షే విచక్షణా || 2.10.2 ||

సా దీనా నిశ్చయం కృత్వా మంథరావాక్యమోహితా |  
నాగకన్యేవ నిఃశ్వస్య దీర్ఘముష్ణం చ భామినీ || 2.10.3 ||

ముహూర్తం చింతయామాస మార్గమాత్మసుఖావహం |  
సా సుహృచ్చార్థకామా చ తం నిశమ్య వినిశ్చయం || 2.10.4 ||

బభూవ పరమప్రీతా సిద్ధిం ప్రాప్యేవ మంథరా |  
అథ సా రుషితా దేవీ సమ్యక్కృత్వా వినిశ్చయం || 2.10.5 ||

సంవివేశాబలా భూమౌ నివేశ్య భ్రుకుటిం ముఖే |  
తతశ్చిత్రాణి మాల్యాని దివ్యాన్యాభరణాని చ || 2.10.6 ||

అపవిద్ధాని కైకేయ్యా తాని భూమిం ప్రపేదిరే |  
తయా తాన్యపవిద్ధాని మాల్యాన్యాభరణాని చ || 2.10.7 ||

అశోభయంత వసుధాం నక్షత్రాణి యథా నభః |  
క్రోధాగారే చ పతితా సా బభౌ మలినాంబరా || 2.10.8 ||

ఏకవేణీం దృఢాం బద్ధ్వా గతసత్త్వేవ కిన్నరీ |  
ఆజ్ఞాప్య తు మహారాజో రాఘవస్యాభిషేచనం || 2.10.9 ||

ఉపస్థానమనుజ్ఞాప్య ప్రవివేశ నివేశనం |  
అద్య రామాభిషేకో వై ప్రసిద్ధ ఇతి జజ్ఞివాన్ || 2.10.10 ||

ప్రియార్హో ప్రియమాఖ్యాతుం వివేశాంతఃపురం వశీ |  
స కైకేయ్యా గృహం శ్రేష్ఠం ప్రవివేశ మహాయశాః || 2.10.11 ||

పాండురాభ్రమివాకాశం రాహుయుక్తం నిశాకరః |  
శుకబర్హిసమాయుక్తం క్రౌంచహంసరుతాయుతం || 2.10.12 ||

వాదిత్రవసంఘుప్తం కుజ్జావామనికాయుతం |  
లతాగృహైశ్చిత్రగృహైశ్చంపకాశోకశోభితైః || 2.10.13 ||

దాంతరాజతసౌవర్ణవేదికాభిః సమాయుతం |  
నిత్యపుష్పఫలైర్వృక్షైర్వాపీభిరుపశోభితం || 2.10.14 ||

దాంతరాజతసౌవర్ణైః సంవృతం పరమాసనైః |  
వివిధైరన్నపానైశ్చ భక్ష్యైశ్చ వివిధైరపి || 2.10.15 ||

ఉపపన్నం మహర్హైశ్చ భూషణైస్త్రిదివోపమం |  
స ప్రవిశ్య మహారాజః స్వమంతఃపురమృద్ధిమత్ || 2.10.16 ||

న దదర్శ స్త్రియం రాజా కైకేయీం శయనోత్తమే |  
స కామబలసంయుక్తో రత్యర్థీ మనుజాధిపః || 2.10.17 ||

అపశ్యన్ దయితాం భార్యాం పప్రచ్ఛ విషసాద చ |  
నహి తస్య పురా దేవీ తాం వేలామత్యవర్తత || 2.10.18 ||

న చ రాజా గృహం శూన్యం ప్రవివేశ కదాచన |  
తతో గృహగతో రాజా కైకేయీం పర్యప్యచ్ఛత || 2.10.19 ||

యథాపురమవిజ్ఞాయ స్వార్థలిప్సుమపండితాం |  
ప్రతిహరీ త్వథోవాచ సంత్రస్తా తు కృతాంజలిః || 2.10.20 ||

దేవ దేవీ భృశం క్రుద్ధా క్రోధాగారమభిద్రుతా |  
ప్రతీహర్యా వచః శ్రుత్వా రాజా పరమదుర్మనాః || 2.10.21 ||

విషసాద పునర్భూయో లులితవ్యాకులేంద్రియః |  
తత్ర తాం పతితాం భూమౌ శయానామతథోచితాం || 2.10.22 ||

ప్రతప్త ఇవ దుఃఖేన సోఽపశ్యజ్జగతీపతిః |  
సవృద్ధస్తరుణీం భార్యాం ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీం || 2.10.23 ||

అపాపః పాపసంకల్పాం దదర్శ ధరణీతలే |  
లతామివ వినిష్క్రుత్తాం పతితాం దేవతామివ || 2.10.24 ||

కిన్నరీమివ నిర్ధూతాం చ్యుతామప్సరసం యథా |  
మాయామివ పరిభ్రష్టాం హరిణీమివ సంయతాం || 2.10.25 ||

కరేణుమివ దిగ్ధేన విద్ధాం మృగయునా వనే |  
మహాగజ ఇవారణ్యే స్నేహాత్ పరమదుఃఖితాం || 2.10.26 ||

పరిమృజ్య చ పాణిభ్యామభిసంత్రస్తచేతనః |  
కామీ కమలపత్రాక్షీమువాచ వనితామిదం || 2.10.27 ||

న తేఽహమభిజానామి క్రోధమాత్మని సంశ్రితం |  
దేవి కేనాభియుక్తాసి కేన వాసి విమానితా || 2.10.28 ||

యదిదం మమ దుఃఖాయ శేషే కల్యాణి పాంసుషు |  
భూమౌ శేషే కిమర్థం త్వం మయి కల్యాణచేతసి || 2.10.29 ||

భూతోపహతచిత్తేవ మమ చిత్తప్రమాధిని |  
సంతి మే కుశలా వైద్యాస్త్యభితుష్టాశ్చ సర్వశః || 2.10.30 ||

సుఖితాం త్వాం కరిష్యంతి వ్యాధిమాచక్ష్య భామిని |  
కస్య వాపి ప్రియం కార్యం కేన వా విప్రియం కృతం || 2.10.31 ||

కః ప్రియం లభతామద్య కో వా సుమహదప్రియం |  
మా రౌత్సర్మా చ కార్షీస్త్యం దేవి సంపరిశోషణం || 2.10.32 ||

అవధ్యో వధ్యతాం కో వా వధ్యః కో వా విముచ్యతాం |  
దరిద్రః కో భవేదాఢ్యో ద్రవ్యవాన్ వాప్యకించనః || 2.10.33 ||

అహం చ హి మదీయాశ్చ సర్వే తవ వశానుగాః |  
న తే కంచిదభిప్రాయం వ్యాహంతుమహముత్సహే || 2.10.34 ||

ఆత్మనో జీవితేనాపి బ్రూహి యన్మనసి స్థితం |  
బలమాత్మని జానంతీ న మాం శంకితుమర్హసి || 2.10.35 ||

కరిష్యామి తవ ప్రీతిం సుకృతేనాపి తే శపే |  
యావదావర్తతే చక్రం తావతీ మే వసుంధరా || 2.10.36 ||

ద్రావిడాః సింధుసౌవీరాః సౌరాష్ట్రా దక్షిణాపథాః |  
వంగాంగమగధా మత్స్యః సమృద్ధాః కాశికోసలాః || 2.10.37 ||

తత్ర జాతం బహు ద్రవ్యం ధనధాన్యమజావికం |  
తతో వృణీష్వ కైకేయి యద్ యత్ త్వం మనసేచ్ఛసి || 2.10.38 ||

కిమాయాసేన తే భీరు ఉత్తిష్టోత్తిష్ట శోభనే |  
తత్త్వం మే బ్రూహి కైకేయి యతస్తే భయమాగతం |  
తత్ తే వ్యపనయిష్యామి నీహారమివ రశ్మివాన్ || 2.10.39 ||

తథోక్తా సా సమాశ్వాస్తా వక్తుకామా తదప్రియం ।  
పరిపీడయితుం భూయో భర్తారముపచక్రమే ॥ 2.10.40 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే  
అయోధ్యాకాండే దశమః సర్గః ॥